

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Dr. habil BENKŐ Melinda PhD
e-mail címe³: benko@urb.bme.hu

Téma címe (magyar és angol nyelven):
Poszt-szocialista városok lakótelepei
Middle Class Mass Housing in Post-Socialist Cities

A **téma** rövid leírása⁴ (magyar és angol nyelven):

A kutatás a poszt-szocialista lakótelepek lokális ingatlanpiaci mai értéke és a nemzetközileg elfogadott fenntartható és élhető - elsősorban az egészséges - új városnegyed fejlesztések a fizikai környezet alakítására vonatkozó minősítési mutatói közti összefüggéseket vizsgálja. Hipotézise, hogy a mai tömeges lakásépítésekhez viszonyítva negyed léptékben a poszt-szocialista városok örökölt paneles lakótelepeinek többsége jól teljesít, míg a város- és az épületlépték az esetleges fejlesztési lehetőségek és egyben a problémák okozói is. A kutatás során az egy várostervezési egységként megjelenő paneles lakótelep fizikai környezetén, a kortárs városon belüli szerepén, mai használatán és változásain van a hangsúly, eredménye egy nemzetközi összehasonlító tanulmány.

Az általános nemzetközi kitekintés mellett négy esettanulmány részletes elemzése készül: a mintaterületek Budapest és egy közel azonos nagyságú poszt-szocialista város, két-két hasonló méretű, de mai ingatlanpiaci értékét tekintve eltérő helyzetű, a 60-70-es években épített paneles lakótelepei. A kutatás része a szakirodalomra és az elérhető budapesti adatokra támaszkodva az összehasonlítás módszertanának kidolgozása, a szükséges további adatok gyűjtése és feldolgozása - melynek kötelező eleme a helyi szakemberekkel, kutatókkal való kapcsolatfelvétel, a terepmunka is -, az eredmények értékelése, illetve a fizikai környezet alakítására vonatkozó további kutatási, fejlesztési és tervezési javaslatok megfogalmazása.

A témavezető hazai szakértőként több, a javasolt témához kötődő tudományos, oktatási együttműködés tagja, így a kutatás releváns nemzetközi

---

¹ Az adatlapot egy példányban *kinyomtatva és aláírva* a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, *elektronikus változatban* pedig a Doktori Iskola titkárának (Fehér Krisztina, feher.krisztina@eik.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola ([http://www.szt.bme.hu/index.php/oktatas/csonka-pál-doktori-iskola](http://www.szt.bme.hu/index.php/oktatas/csonka-pal-doktori-iskola)), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács (<http://www.doktori.hu/>) honlapjára.

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti az azévi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma rövid leírása (szóközökkel) 1000-3000 leütés hosszú. A jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatot, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) kérjük a mellékletben megadni.

közegbe ágyazottsága biztosított. A folyamatban lévők közül a leglényegesebbek:

COST TU 18137 (2019-2023): European Middle Class Mass Housing –
<https://www.cost.eu/actions/CA18137/#tabs|Name:overview>

Docomomo ISC Urbanism / Landscape (2018-től):
https://www.docomomo.com/specialist_committees

DOCONF (2015-től): doktori konferenciasorozat szervezése Mass Housing
Neighborhood szekcióval - <http://www.urb.bme.hu/doconf2019/>

The research focuses on the relationship between the post-socialist housing estate actual real estate local values and the sustainability and liveability international global indicators (mainly the healthy city components) used for new housing developments. The hypothesis is that the inherited prefabricated housing estates could have good evaluation on sustainable neighborhood level, meanwhile the city and the building level criteria are responsible for potentials and problems as well. The critical understanding of the physical environment of prefab mass housing neighborhoods aims at their actual role within the city, their space usage and contemporary physical interventions, the research establishes a comparative analysis.

The case studies are from two different post-socialist cities: Budapest, the Hungarian capital city and an other post-socialist city. In every city two prefab mass housing neighborhoods - built in the 60's or 70's and comparable in size, but having really different position on the actual real estate market - will be chosen. The research process starts by the creation of a comparative research methodology based on open data about Budapest and international literature review, then it continues by new data collection applying interviews and short term field works. The result in relation to the case studies is their comparative critical evaluation. Nevertheless, this applied research could be useful for further proposal for planning, design and policy of prefab housing estates of post-socialist cities.

The supervisor as researcher, expert or university teacher participates in various international cooperation about mass housing, in consequences this doctoral research, the doctoral student could be involved into relevant transnational network. For example:

COST TU 18137 (2019-2023): European Middle Class Mass Housing-
<https://www.cost.eu/actions/CA18137/#tabs|Name:overview>

Docomomo ISC Urbanism / Landscape (2018 onwards)-
https://www.docomomo.com/specialist_committees

DOCONF (2015 onwards): doctoral conference series with specialized Mass
Housing Neighborhood session- <http://www.urb.bme.hu/doconf2019/>

A **téma** meghatározó irodalma⁵:

- Hess, D. B., Tammaru, T. & van Ham, M. (Eds.) (2018). *Housing Estates in Europe, The Urban Book Series*. Singapore: Spingler Nature.
- Kohout, M., Tichy, D., Tittl, F., Kubánková, J. & S. Doleželová (Eds.) (2016). *Housing Estates, What's Next?* Prague: Faculty of Architecture, CTU in Prague.
- Molnár, Virág (2013). *Building the state: Architecture, politics, and state formation in postwar Central Europe*, New York: Routledge.
- Urban, F. (2012). *Tower and Slab – histories of global mass housing*. London: Routledge.
- Kovács, Z. & Herfert, G. (2012). Development pathways of large housing estates in post-socialist cities: An international comparison, *Housing Studies*, 27(3), 324-342.
- Béval, Ph. (Ed.) (2011). *Les grands ensembles – une architecture du XXe siècle*. Paris : Carré.
- Moravčíková, H., Topolčanska, M., Szalay, P., Dulla, M., Ščepánová, S., Toscherová, S. & Haberlandová, K. (2011). *Bratislava Atlas of Mass Housing*. Bratislava: Slovart.
- Temelová, J., Novák, J., Ouredníček, M. & Puldová, P. (2011). Housing estates in the Czech Republic after socialism: Various trajectories and inner differentiation, *Urban Studies*, 48(9).
- Tosics, I. (2004). European urban development: Sustainability and the role of housing. *Journal of Housing and the Built Environment*, 19(1), 67-90.

A **téma** hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Építés- Építészettudomány / Sci Q2, Scopus
- Periodica Polytechnica Architecture
- Journal of Hungarian Studies / Scopus, Sci Q4
- Architektúra & Urbanizmus / Sci Q4, Scopus, WoS
- Urban Studies / Sci Q1, Scopus
- Housing Studies / Sci Q1, Scopus
- Open House International / Sci Q3, Scopus, WoS
- Journal of Place Management and Development / Sci Q2, Scopus

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Benkő, M., Balla, R. & Hory G. (2018). Participatory Place-making in the Renewal of Post-Communist Large Prefabricated Housing Estates: Újpalota Case Study, Budapest. *Journal of Place Management and Development*, 11(3), pp. 223-241.
- Benkő, M. (2016) „Budapest’s Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow” - *Journal of Hungarian Studies*, 29(1-2). pp. 21-36.
- Benkő, M. & Balla, R. (2016). Fundamentum – a paneles lakóépületek földszintje. *Építés- Építészettudomány*, 44(3-4). (pp. 317-332).

---

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, amik között feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda) minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelöljék meg.

- Benkő, M. (2015) "The Lifespan of Large Prefabricated Housing Estates in Post-Communist Cities: An International Comparison" - *Architektúra & Urbanizmus*, XLIX (3-4). pp. 180-197.
- Benkő, M. (2010). The 'Closed / Open' Duality in Contemporary Urban Form". In. *Open House International*. 35(1). (pp 47-55).

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Benkő, M. & Kissfazekas, K. (2019). Amoeba Cities: Towards Understanding Changes In The Post-Socialist European Physical Environment. In. Benkő, M. & Kissfazekas, K. (Eds.): *Understanding Post-Socialist European Cities* (pp. 6-25). Budapest: L'Harmattan
- Alföldi, Gy., Benkő, M. & Sonkoly, G. (2019). Managing Urban Heterogeneity: A Budapest Case Study of Historical Urban Landscape. In: Pereira Roders, A. & Bandarin, F. (Eds.): *Reshaping Urban Conservation, Creativity, Heritage and the City 2* (pp. 149-166). Singapore: Springer Nature
https://doi.org/10.1007/978-981-10-8887-2_8
- Benkő, M. (2018). The Effects of Security-based Contemporary Urban Development on European Modern Mass Housing Landscape. *Metamorphosis: The Continuity of Change*. 15th International DOCOMOMO Conference, 28-31.08.2018 (pp. 181-185), Ljubljana. (ISBN 978-989-99645-3-2)
- Benkő, M., Balla, R. & Hory G. (2018). Participatory Place-making in the Renewal of Post-Communist Large Prefabricated Housing Estates: Újpalota Case Study, Budapest. *Journal of Place Management and Development*, 11(3), pp. 223-241.
- Benkő, M. (2016) „Budapest's Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow" - *Journal of Hungarian Studies*, 29(1-2). pp. 21-36.

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

(név/felvétel éve/abszolutórium megszerzésének éve/PhD fokozat éve)

- Babos Annamária (közös témavezetés Dr. Orbán Annamáriával) / 2018
- Balla Regina / 2016 / 2020? / 2021?
- Hory Gergely / 2014 / 2017 / 2020?
- Germán Tibor / 2011 / 2014 / 2021?
- Kádár Bálint / 2008 / 2011 / 2016

Melléklet / annex: a téma bővebb leírása (magyar és angol⁸ nyelven)

Budapest, 2019. 02. 26.

Dr. Benkő Melinda

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta.

⁸ A téma bővebb leírása angol nyelven csak akkor szükséges, ha a témavezető vállalja külföldi hallgató fogadását.

melléklet / a téma magyar nyelvű leírása

Témavezető neve: Dr. habil BENKŐ Melinda PhD
e-mail címe: benko@urb.bme.hu

Téma címe: Poszt-szocialista városok lakótelepei

Közép- és Kelet Európában, illetve a volt Szovjetunió területén több mint 53 millió, a 60-as, 70-es, 80-as években épült panellakás van, ami jelenleg és várhatóan a jövőben is 150-170 millió ember otthona. Magyarország lakosságának közel ötöde, Budapest harmada, míg néhány nagyváros (pl. Miskolc vagy Székesfehérvár) fele panellakó. A tömeges lakásépítés kortárs globális kihívásai (Bélaval 2011; Urban 2012; Hess et al. 2018) és a poszt-szocialista európai lakótelep örökség számainak nagyságrendje is egyértelművé teszi, hogy korunk és térségünk egyik legjelentősebb településtudományi kihívása a panel lakótelep értékelő elemzése (Moravčíková et al, 2011; Kohout et al. 2016).

A kortárs városfejlesztés a fenntarthatóság és élhetőség indikátoraira alapozva tervez és értékkel (Sharifi & Murayama 2014, Orova & Reith 2013), de általában új építésre optimalizál, szinte soha nem veszi figyelembe a meglévő adottságokat, nem foglalkozik lakóterületek megújításával. A javasolt kutatás az új városnegyed fejlesztések minősítési – elsősorban az egészséges városnegyed - szempontjait használva poszt-szocialista paneles lakótelepek összehasonlító elemzését adja. A kortárs indikátorok többsége a lakótelepek tervezésének idején megfogalmazott céloknak is megfelelt (pl. kompaktság, sétálhatóság, társadalmi sokféleség, körzeti iskola, közösségi közlekedés, kevés parkoló felület, jelentős zöldfelület, hozzáférés a közterekhez és sportterületekhez, benapozottság, stb.), de az elmúlt évtizedekben gyengült a szerepük. Míg néhány szempont (pl. beágyazottság, vegyes területhasználat, részvételi tervezés, helyi élelem előállítás, stb.) korábban fel sem merült.

A kutatás a poszt-szocialista lakótelepek lokális ingatlanpiaci mai értéke és a nemzetközileg elfogadott fenntartható és élhető - elsősorban az egészséges - új városnegyed fejlesztések a fizikai környezet alakítására vonatkozó minősítési mutatói közti összefüggéseket vizsgálja. Hipotézise, hogy az egymással összefüggésben értékelendő három szint - a város, negyed és épület - közül a negyed léptékben a paneles lakótelepek többsége jól teljesít, míg a város és az épületlépték az esetleges fejlesztési lehetőségek és egyben a problémák okozója is (Benkő 2016). A kutatás során az egy várostervezési egységként megjelenő paneles lakótelep fizikai környezetén, a kortárs városon belüli szerepén, mai használatán és változásain van a hangsúly, eredménye egy nemzetközi összehasonlító tanulmány.

Az általános nemzetközi kitekintés mellett négy esettanulmány részletes elemzése készül: a mintaterületek Budapest és egy közel azonos nagyságú poszt-szocialista város (Sykura 2009; Hirt 2013), két-két hasonló méretű, de mai ingatlanpiaci értékét tekintve eltérő helyzetű, a 60-70-es években épített paneles lakótelepei. A kutatás része a szakirodalomra és az elérhető budapesti adatokra támaszkodva az összehasonlítás módszertanának kidolgozása (Kovács & Herfert 2012), a szükséges további adatok gyűjtése és feldolgozása - melynek kötelező eleme a helyi szakemberekkel, kutatókkal való kapcsolatfelvétel, a terepmunka is -, az eredmények értékelése, illetve a fizikai környezet alakítására vonatkozó további kutatási, fejlesztési és tervezési javaslatok megfogalmazása.

A kutatás elsődleges elméleti háttere a témavezető publikációi (Benkő 2016; Benkő 2018; Benkő, Kissfazekas 2019), ezek szakirodalmi anyagai, a COST CA18137 tevékenysége (amihez remélhetőleg a doktorandusz is kapcsolódni tud), illetve az egészséges városnegyed tervezési és működtetési elveit összegző legújabb írások, irányelvek (WHO 2016; Pineo et al. 2018). A BME Urbanisztika Tanszék lakótelep témában megjelent írásait (többségében a témavezető által publikáltak), projektjeit, egyéb tudományos, szakmai megjelenéseit az alábbi honlapfelület összegezi:
<http://www.urb.bme.hu/uhrab/prefabmh/>

A témavezető hazai szakértőként, a témához kötődő tudományos, oktatási együttműködések tagjaként a most kezdődő kutatás megfelelő nemzetközi kontextusba ágyazottságát biztosítja. A folyamatban lévők közül a javasolt téma szempontjából legfontosabbak:

COST TU 18137 (2019-2023): European Middle Class Mass Housing –
<https://www.cost.eu/actions/CA18137/#tabs|Name:overview>

Docomomo ISC Urbanism / Landscape (2018-tól):
https://www.docomomo.com/specialist_committees

DOCONF (2015-től): doktori konferenciasorozat szervezése Mass Housing Neighborhood szekcióval - <http://www.urb.bme.hu/doconf2019/>

Supervisor name: Dr. habil BENKŐ Melinda PhD
e-mail: benko@urb.bme.hu

Research title: Middle Class Mass Housing in Post-Socialist Cities

---

The future of large prefabricated housing estates is one of the key problems of sustainable urban development in post-Socialist countries which lie between the former East Germany and the Russian Far East, there are more than 53 million similar panel flats, inhabited by approximately 170 million people. In Hungary one fifth, in Budapest one third, in some big Hungarian cities (for example in Miskolc or Szekesfehervar) more than the half of the population live there. The challenge of mass housing is crucial for the future of cities in general (Bélaval 2011; Urban 2012, Hess et al. 2018), nevertheless based on the dimension of inherited mass housing neighborhoods in post-Socialist cities, this urban and architectural research topic comes to the front (Moravčíková et al, 2011; Kohout et al. 2016).

In the contemporary urban development process, the sustainability and liveability related to assessment systems (Sharifi & Murayama 2014, Orova & Reith 2013), and focuses on the planning and design of a new housing neighborhood, not on the renewal of an existing mass housing estate. However, the majority of these criteria were used at the time of their construction (as compact development, walkable streets, car-free open spaces, reduced parking footprint, public transport, access to public spaces and to active spaces, neighborhood schools, etc.), but their situation changed after 1990. In addition, some other important contemporary factors were not presents before (as connectivity, diversity of uses, community outreach and involvement, local food production, etc.).

The research focuses on the relationship between the post-socialist housing estate actual real estate local values and the sustainability and liveability international global indicators (mainly the healthy city components) used for new housing developments. The hypothesis is that the inherited prefabricated housing estates could have good evaluation on neighborhood level, meanwhile the city and the building level criteria are responsible for potentials and problems as well (Benkő 2016). The critical understanding of the physical environment of prefab mass housing neighborhoods aims at their space usage and contemporary physical interventions, the research establishes a comparative analysis.

The case studies are from two different (with 500.000 – 2.000.000 inhabitants) post-socialist cities (Sykura 2009; Hirt 2013): Budapest, the city of the BME Csonka Pal Doctoral School, the Hungarian capital city; and an other post-socialist city (for example from the former Union of Soviet Socialist Republics, German Democratic Republic, Yugoslavia, Czechoslovakia, etc.).

In every city two prefab mass housing neighborhoods - built in the 60's or 70's and comparable in size, but having really different position on the real estate market - will be chosen. The research process starts by the creation of a comparative research methodology based on open data and international literature review (Kovács & Herfert 2012), then it continues by new data collection applying interviews and short term field works. The result in relation to the case studies is their comparative critical evaluation. Nevertheless, this applied research could be useful for further proposal for planning, design and policy of prefab housing estates of post-socialist cities.

The theoretical background is based on the supervisor's publications and their bibliography (Benkő 2016; Benkő 2018; Benkő, Kissfazekas 2019), on the future activity of the COST CA18137 (probably the doctoral student could join to some events) and on the latest research and policy documents about the planning, design and management of healthy city (WHO 2016; Pineo et al. 2018).

In addition, the BME Department of Urban Planning and Design has a research article and urban project collection about prefab mass housing:
<http://www.urb.bme.hu/uhrab/prefabmh/>

The supervisor as researcher, expert or university teacher participates in various international cooperation about mass housing, in consequences this doctoral research, the doctoral student could be involved into relevant transnational network. For example:

COST TU 18137 (2019-2023): European Middle Class Mass Housing-

<https://www.cost.eu/actions/CA18137/#tabs|Name:overview>

Docomomo ISC Urbanism / Landscape (2018 onwards)-

https://www.docomomo.com/specialist_committees

DOCONF (2015 onwards): doctoral conference series with specialized Mass Housing Neighborhood session- <http://www.urb.bme.hu/doconf2019/>

bibliography:

Bélaval, Ph. (Ed.) (2011). *Les grands ensembles – une architecture du XXe siècle*. Paris : Carré.

Benkő, M. & Kissfazekas, K. (2019). Amoeba Cities: Towards Understanding Changes in the Post-Socialist European Physical Environment In. Benkő, M. & Kissfazekas, K. (Eds.): *Understanding Post-Socialist European Cities* (pp. 6-25). Budapest: L'Harmattan

Benkő, M. (2018). The Effects of Security-based Contemporary Urban Development on European Modern Mass Housing Landscape. *Metamorphosis: The Continuity of Change*. 15th International DOCOMOMO Conference, 28-31.08.2018 (pp. 181-185), Ljubljana. (ISBN 978-989-99645-3-2)
https://issuu.com/docomomo_si/docs/1_pdfsam_docomomo_layout_ebook

Benkő, M. (2016). Budapest's Large Prefab Housing Estates: Urban Values of Yesterday, Today and Tomorrow. *Journal of Hungarian Studies*, 29(1-2), (pp. 21-36).

Hess, D. B., Tammaru, T. & van Ham, M. (Eds.) (2018). *Housing Estates in Europe, The Urban Book Series*. Singapore: Spingler Nature.

Hirt, S. (2013): "Whatever happened to the (post)socialist city?" *Cities*, 32, (pp. 29-38).

Kovács, Z. & Herfert, G. (2012). Development pathways of large housing estates in post-socialist cities: An international comparison, *Housing Studies*, 27(3), (pp. 324-342).

Kohout, M., Tichy, D., Tittl, F., Kubánková, J. & S. Doleželová (Eds.): *Housing Estates, What's Next?* Prague: Faculty of Architecture, CTU in Prague.

LEED-ND (2009). *Neighborhood Pattern & Development*.
<http://www.usgbc.org/articles/getting-know-leed-neighborhood-development>

Moravčíková, H., Topolčanska, M., Szalay, P., Dulla, M., Ščepánová, S., Toscherová, S. & Haberlandová, K. (2011). *Bratislava Atlas of Mass Housing*. Bratislava: Slovart.

Orova, M. & Reith, A. (2013). Comparison and evaluation of neighbourhood sustainability assessment systems. Munich: PLEA 2013: *Sustainable Architecture for a Renewable Future*.
<http://mediatum.ub.tum.de/doc/1169262/1169262.pdf>

Pineo, H., Zimmermann, N., Cosgrave, E., Aldridge, R. W., Acuto, M. & Rutter, H. (2018). Promoting a healthy cities agenda through indicators: development of a global urban environment and health index, *Cities & Health*, 2(1), (pp. 27-45). DOI: 10.1080/23748834.2018.1429180

Sharifi, A. & Murayama, A. (2014). Neighborhood sustainability assessment in action: Cross-evaluation of three assessment systems and their cases from the US, the UK, and Japan. *Building and Environment*, 72, (pp. 243-258).

Sykora, L. (2009): Post-Socialist Cities. In: Kitchen, Rob, Thrift Nigel. (Eds.) *International Encyclopedia of Human Geography*, Vol. 8, (pp. 387-395). Oxford:Elsevier.

Urban, F. (2012). *Tower and Slab – histories of global mass housing*. London: Routledge.

WHO (2016). *Shanghai Declaration on promoting health in the 2030 Agenda for Sustainable Development*.
<https://www.who.int/healthpromotion/conferences/9gchp/shanghai-declaration.pdf?ua=1>

Budapest, 2019. 02. 26.

Benkő Melinda